

Європарламент фіксує і... вимагає

Юлія КЕДРОВСЬКА

2

«Умовна» європерспектива

Резолюція Європарламенту від 27 жовтня 2011 року стосовно ситуації в Україні стала важливим сигналом для переговорних команд нашої держави та ЄС щодо необхідності активізації пошуку взаємоприйнятних компромісів задля завершення переговорів про укладення угоди про асоціацію вже найближчим часом. Точніше, перед необхідністю «реструктуризації» власної зовнішньої та внутрішньої політики опинилася саме Україна, до якої було застосовано метод «батога і пряника».

У резолюції справді можна віднайти низку позитивних аспектів. І чи не найперше, чого так прагнув офіційний Київ, – документальне закріплення перспективи членства України в Євросоюзі. «ЄП вважає, що поглиблення відносин між Україною та ЄС і європейська перспектива України має велике значення в інтересах обох сторін; ЄП визнає українські прагнення відповідно до статті 49 Договору про ЄС за умови досягнення всіх критеріїв, включаючи принципи демократії, повагу до прав людини, фундаментальних свобод і верховенства права», – констатується в документі. «ЄП вважає, що зустріч із Президентом України Віктором Януковичем, котра була нещодавно відкладена, дала б можливість розв'язати серйозні проблеми й відновити конструктивний діалог, який може сприяти парафуванню угоди про асоціацію за наявності процесу подолання технічних і політичних перешкод, і закликає Раду ЄС та Європейську комісію призначити зустріч із главою Української держави напередодні саміту Україна-ЄС, що відбудеться у грудні 2011 року», – зазначено в резолюції. Крім того, Європарламент підтримав домовленості, яких було досягнуто для підписання детальної та всебіч-

Затиснутий між необхідністю подолання тяжкої фінансово-економічної кризи, від якої нині особливо потерпають деякі країни європейського простору, та стратегією розширення кордонів і поглиблення інтеграції, Європейський Союз змушений поєднувати обстоювання демократії, основних прав і свобод людини, верховенства права з нарощуванням економічних показників та просуванням взаємин у рамках провідних програм співпраці. Відповідно, маємо черговий етап розвитку економічної та «української» політики ЄС, до того ж доволі актуальний на сьогодні.

ної угоди про вільну торгівлю, розглядаючи їх як міцну основу для можливого завершення переговорів щодо угоди про асоціацію між Євросоюзом та Україною.

Та, на жаль, усі позитивні моменти, котрі містить документ, напряду залежать від усунення недоліків, котрі допускаються українською владою, особливо у сфері внутрішньої політики, адже, на думку ЄП, «уряд України взяв на себе зобов'язання щодо проведення низки правових реформ, які наблизили б приватне та публічне право України до європейських та міжнародних стандартів». Відповідно, резолюція містить вимоги щодо зміцнення верховенства права та внутрішніх реформ; надійної боротьби з корупцією; забезпечення свободи ЗМІ та плюралізму в Україні; виконання рекомендацій Венеціанської комісії та ОБСЄ стосовно проекту парламентського закону про вибори народних депутатів. Усе це «необхідно не тільки для укладення угоди про асоціацію та поглиблення відносин між Україною та ЄС, а й для зміцнення демократії в Україні загалом».

Згідно з текстом резолюції, «урозріз із демократичними традиціями та цінностями триває суд над колишнім Прем'єр-міністром України Юлією Тимошенко», котрий ЄП назвав «порушенням прав людини та зловживанням судової системи з метою політичного придушення провідного опозиційного політика». «Закон, який було вибірково застосовано проти Ю. Тимошенко, схвалений іще за радянських часів і передбачає кримінальне переслідування за політичні рішення; в той же час статті 364 та 365 Кримінального кодексу, які на даний момент має переглянути Верховна Рада, не відповідають європейським стандартам та стандартам ООН», – наголошується в резолюції. У зв'язку з цим європейські депутати «настійливо закликали

українську владу забезпечити справедливий, прозорий та неупереджений судовий розгляд у разі будь-якої апеляції пані Тимошенко та в інших судових процесах проти членів колишнього уряду». Представники Європейської народної партії навіть наполягли на включенні до документа пункту про «можливість повною мірою здійснити право Ю.Тимошенко брати участь і в теперішньому політичному процесі, і в майбутніх виборах в Україні: інакше це поставить під загрозу укладення угоди про асоціацію та її ратифікацію, штовхаючи країну ще далі від втілення її європейської перспективи».

– Головне, що **резолюція Європарламенту фіксує те, що Україна має європейську перспективу**. При всіх критичних положеннях це і створює той підхід, який заохочує, – зазначив голова Департаменту інформаційної політики МЗС України Олег Волошин, коментуючи схвалення резолюції ЄП. Проте в Україні мають узяти до уваги й критичні елементи документа, адже саме усунення подібних зауважень у майбутньому, а не ейфорія, викликана швидкоплинними позитивними результатами, дозволить Україні просуватися до ЄС. І не інакше.

До речі, згідно зі Стратегією розширення ЄС на 2011–2012 роки, схваленою Єврокомісією 12 жовтня 2011 року, до країн-кандидатів на членство в організації зараховано Хорватію, Ісландію, Македонію, Чорногорію та Туреччину. Потенційно ж (за умов виконання всіх необхідних вимог) на членство в ЄС почергово можуть розраховувати Албанія, Боснія та Герцеговина, Косово (відповідно до положень Резолюції Ради Безпеки ООН № 1244 від 10 червня 1999 року) та Сербія. А Україна?

Поки виконає нескінченну низку умов. Наче таких простих і природних.

Відповідь борговій кризі

Під час засідання Європейської Ради 23 жовтня 2011 року учасникам удалося дійти згоди і досягти домовленостей щодо порятунку єврозони: лідери держав-членів організації затвердили ключові позиції спільної стратегії, спрямованої на полегшення ситуації в країнах, котрі найбільше постраждали від боргового колапсу. У ході переговорів 10-годинного саміту ЄС у Брюсселі (26 жовтня 2011 року) дискусії вже було сфокусовано на чотирьох конкретних взаємопов'язаних проблемах, розв'язання яких дасть змогу втілити в життя згадану **стратегію економічного порятунку Європи**:

1. Розбудова системи стримування поширення економічної кризи – підвищення ефективності Європейського фонду фінансової стабільності (ЄФФС; *EFSF – European Financial Stability Facility*):

- реалізація програми економічного врегулювання шляхом надання в її межах шостою траншу фінансової підтримки для Греції;
- залучення приватного сектору.

2. Стабілізація економічної ситуації в Греції.

3. Зміцнення європейської банківської системи.

4. Удосконалення структури управління євровоною.

Було вирішено, що реалізація нової економічної стратегії ЄС під час виходу з кризи має відбуватися за рахунок таких **економічних і фінансових заходів**:

1. Фінансові інструменти:

- Європейський механізм фінансової стабільності (*EFSM – European Financial Stability Mechanism*);

- Європейський фонд фінансової стабільності (ЄФФС; *EFSF – European Financial Stability Facility*). Лідери єврозони погодилися збільшити обсяг стабфонду до одного трильйона євро. Цей захід має на меті заспокоїти ринки й переконати інвесторів у здатності врятувати Італію та Іспанію, якщо раптом економічна ситуація в цих країнах погіршиться. «Ефект важеля» буде досягнуто шляхом задіяння подвійного механізму: по-перше, стабфонд виступатиме в ролі страхувальника держоблігацій проблемних країн. Інвестори, отже, отримають гарантії його готовності

перебрати на себе частину суверенних боргів держав єврозони, що опинилися на межі дефолту; по-друге, погоджено створення додаткового рятувального фонду, підзвітного МВФ. Він існуватиме за рахунок інвестицій інших країн, наприклад, Росії чи Китаю (офіційний Пекін, до речі, вже заявив про готовність вкласти кошти у збільшення ЄФФС). Відомо, що початкова потужність стабфонду сягала 440 млрд. євро. Однак після надання допомоги Португалії та Ірландії скарбниця «схудла» до 250 млрд. євро. Як наслідок керівники країн Євросоюзу не збільшуватимуть ЄФФС за рахунок держгарантій;

- Європейський механізм стабільності (*ESM – European Stability Mechanism*).

2. Програми економічного врегулювання:

- у Греції, яка опинилася в лещатах астрономічного боргу, приватні банки-кредитори погодилися списати 50% загальної заборгованості держави. Мета – зниження дефіциту держбюджету Греції до 2020 року зі 160% до 120% ВВП. Задля цього уряди єврозони нададуть країні грошову допомогу обсягом 130 млрд. євро, а банки, у свою чергу, спишуть 100 млрд. із 210 млрд. зобов'язань грецького уряду. Крім того, із загальної суми шостою траншу в розмірі 8 млрд. євро, котрий також мають отримати Афіни, 5,8 млрд. повинні надати держави єврозони, а решту – 2,2 млрд. – МВФ;

- в Ірландії впроваджується програма структурованого врегулювання економічної ситуації;

- у Португалії вживаються заходи задля досягнення стабільного фінансового зростання та поліпшення умов конкуренції на ринку;

- в Іспанії відбувається імплементація заходів, необхідних для зменшення дефіциту бюджету (з урахуванням нової поправки до Конституції країни, націленої на його збалансування), реструктуризації банківського сектору, реформування ринків праці та продовольства;

- в Італії передбачається проведення структурних реформ та запровадження стратегії фінансової консолідації задля збалансування бюджету вже у 2013 році. У цьому разі до Конституції країни в середині 2012 року повинно бути внесене положення про збалансований бюджет та скорочення валового державного боргу до 113% ВВП у 2014 році. Однак ліде-

ри європейського простору (ФРН та Франція) досить скептично ставляться до можливості офіційного Риму самотужки впоратися з тривалою фінансово-економічною кризою, котра дедалі сильніше поглинає державу. Як наслідок маємо втрату позицій офіційного Риму в рамках ЄС і підсилення франко-німецького тандему, який, до речі, був завше не надто лояльним до країн Східної Європи.

3. Рекапіталізація банків

спирається на підвищення частки банківського базового капіталу до 9%. Тобто фінансові інститути мають поповнити свої резерви на 106 млрд. євро. Зробити це планується до кінця липня 2012 року за рахунок приватного, а не державного сектору. Євразона також покладає надії на подальшу підтримку з боку Європейського центрбанку.

4. Управління євровоною

передбачає: організацію фінансового й економічного моніторингу в короткостроковій перспективі; сильніше економічне зближення, впровадження ефективніших контрольних механізмів – у середньостроковій; та, нарешті, глибшу фінансову інтеграцію.

5. Нормативно-правове та процедурне регулювання європейського економічного простору,

що має передбачати налагодженість фіскальних процедур та економічну координацію; нагляд за здійсненням ринкових операцій; здорову конкуренцію.

– Євразона ухвалила рішення, що є надійною та амбітною відповіддю борговій кризі, – сказав президент Франції Ніколя Саркозі по завершенні саміту ЄС. За його словами, вже найближчим часом результат переговорів стане полегшенням «для всього світу», який чекав від них сильного рішення. Та доки всі запобіжні заходи не імplementовано на практиці, сподіватися на миттєве покращення ситуації годі. Адже суцільна демагогія ще ніколи не допомагала розв'язати бодай якісь, і особливо міжнародні, проблеми. Тож країни єврозони, по-перше, мають сподіватися, що боргова криза торкнеться лише Греції, не поглинувши одразу ще й Ірландію чи Португалію, а по-друге, проводити холоднокровну дипломатичну гру, пам'ятаючи, що перспективні донори ЄФФС впливають на життя європейців ще й, наприклад, енергетично... Принаймні один із них.